

Vodnik je izbirni, drži se svojega načrta petdesetih vzponov, znotraj tega okvira opisuje najbolj izbrane cilje, in tako in tako ne misli biti popoln. K enciklopedični popolnosti teži Mheličev vodnik Julijske Alpe (6. izdaja, PZS, Ljubljana, 1998).

Doživljajsko in razumniško zrela Mašerova knjiga nam po malem sprašuje vest. »... leta 1902 ... je bila Kugyjeva smer v severni steni Montaža bržkone najzahtevnejši vzpon v Julijskih Alpah.« (str. 136) Saj res! Zakaj pa tega nikoli ne poudarimo? Se tega sploh domislimo? Zakaj raje odmahemo nad težavnostmi Kugyjevih vzponov, češ, »tiste trojke«, in se zmrdujemo nad »gospodom, ki se je od prvovrstnih vodnikov dal zvleči čez slovite stene«? Kot da je bil stoodstotno varno zaviti v mehko vato in bi ga ne moglo nič zadeti. V resnici je bil močan in pogumen plezalec, res pa nikoli *premier de cordée*. Kako smo krivični! Edini Slovenec, ki je dal Kugyju polno alpinistično priznanje in ga vztrajno nazival »Stari mojster«, je bil po vsej priliki samo France Avčin. Morda še Potočnik. (Za večje pisanje so ga seveda hvalili mnogi, in ga še hvalijo! Še danes je prvo pero Julijskih Alp.)

In zdaj, ko bom zaprl in odložil to knjigo, ali postajam ljubosumen? Lipnik, zadnji, petdeseti vzpon v knjigi, ali nisem vse to, poleg toliko drugega v Zahodnih Julijskih Alpah, že davno videl, se načudil – in molčal? Zdaj je moral priti nekdo drug, da je izpovedal čudesa: »... s pobočja in z vrha smo priča naravnost osupljivemu pogledu na Montažo. Prizor je prava podoba iz pravljice, ki ji v Julijcih ne najdemo para. Mogočna Montaževa postava kipi v nebo skoraj 2000 metrov visoko nad vzhodom... Prizor, ki po lepoti in veličastju prav v ničemer ne zaostaja za znano podobo Matterhorna ali Monte Agner v Dolomitih. Že samo zaradi tega bi Lipnik lahko postal prvovrsten gorniški cilj.« (str. 155)

Ne, nisem ljubosumen. Pomirjen sem. Vreden pisec, »ni nas zapustil sirot«.

Stanko Klinar

Pot k očetu

Knjiga »Pot k očetu«, ki ima podnaslov »Po sledih Nejca Zaplotnika na Himalajo« in ki jo je sredi poletja izdala ljubljanska založba Kmečki glas, je sicer gorniška, vendar bi jo bilo komajda mogoče uvrstiti v katero od kategorij te literature: niti ni vodnik, niti potopis, niti filozofsko razmišljanje, niti zgodovinsko ali spominsko delo s tega področja. Večinoma jo je sicer pisal gornik z dušo in telesom **Željko Kozinc**, literarna duša, nagnjena k odkrivanju skritih podrobnosti pod površino tistega, kar je vsakomur vidno, ki pa nikakor ni obremenjen s kakršnimikoli planinskimi omejitvami: gore so zanj le zanimiv okvir, v katerega je tokrat postavil resnično zgodbo o romanju na himalajski grob alpinista **Nejca Zaplotnika**.

Pravzaprav je Pot k očetu knjiga kar štirih avtorjev: celotno zgodbo in okvir zanj je pripravil **Željko Kozinc**, fotografsko jo je izdatno in odlično opremil mojster predvsem reporterske fotografije **Joco Žnidaršič**, kronološko je stvari postavil na svoje mesto alpinist **Viki Grošelj**, ki je svojega plezalskega tovariša Nejca Zaplotnika položil v njegov grob in nanj postavil križ, ki stoji še zdaj, pokojnega odličnega alpinista pa še z enega zornega kota prikazuje doslej še neobjavljeno njegovo besedilo »Peter Simsen«, očitno del komaj začetega daljšega besedila, ki ga je Nejc pisal še nekaj dni pred svojo smrtjo pod osemstisočakom Manaslujem. Viki Grošelj je bil na teh manasljskih poteh najmanj trikrat: v odpravi skupaj z Nejcem Zaplotnikom, ko se je 24. aprila 1983 zgodila nesreča – je plaz serakov ter pod seboj pokopal slovenskega alpinista in njegovega hrvaškega kolega **Anteja Bučana**, skoraj natančno leto dni pozneje, ko je s **Stipetom Božičem** priplezal na vrh te gore, in predlansko pozno jesen, ko je Nejčevo družino, ženo Mojco in tri sinove, ter še nekaj njihovih spremljevalcev peljal na Nejčev grob na bočni moreni pod ledenikom, ki se steka z Manasluja v jezero Tul Nagi na nadmorski višini nekoliko nad 4000 metrov. Bil je edini iz

skupine predlanskih himalajskih popotnikov, ki je vedel, kje je grob, na katerega je ob Nejčevi smrti obljubil peljati njegovo družino, brž ko bodo sinovi dorasli tej težavni poti.

O tej poti pripoveduje knjiga Pot k očetu, čeprav je ne opisuje; o ljudeh ob njej, čeprav jih – razen fotografsko – ne portretira, o subtropski in visokogorski pokrajini, čeprav o njej skorajda ni geografskega podatka. Čeprav se sicer čuti, da bi avtor rad pripovedoval o deželi, v kateri je bil tokrat prvič, se hkrati vidi, da je pred odhodom v Himalajo prebral precej del o državi z najvišjimi gorami na svetu in tudi o alpinističnih odpravah na takakajšnje meje med nebom in zemljo in ni ponavljal napak nekaterih, ki skupaj s seboj tudi svojim bralcem odkrivajo že zdavnaj odkrito. Kar je videl in kar se mu je zdelo vredno povedati, je zavel v svoja razmišljanja, ki se berejo kot zanimivo odkrivanje skrivnostnega sveta nam tako daljne dežele. Nad tem branjem se zanesljivo ne bodo dolgočasili niti tisti gorniški knjižni molji, ki so prebrali vse, kar je doslej izšlo s tega področja v slovenskem jeziku.

Kakšno polovico knjige zavzemajo fotografije Joca Žnidaršiča (vmes je nekaj Grošljevih, ki so z njegovih prejšnjih potovanj pod Manaslu in nanj). Fotografski mojster je z očesom izkušene iskalca nenavadnega in lepega pripravil zanimiv presek te poti Zaplotnikove družine k očetu od Katmanduja do Nejčevega groba na robni moreni manasljskega ledenika, pravzaprav vsa zanimiva srečanja majhne »odprave« po trekinških in odpravarskih poteh proti Anapuram in Manasluju. Bralci, ki bo listal po tej knjigi, bo začutil neizmerno željo po takšni poti; če že ne visoko pod gore, pa vsaj okoli njih.

To je vsekakor drugačna knjiga o podhimalajskih in himalajskih vtisih, kot smo jih vajeni v Sloveniji, saj niso niti besedila, niti fotografije samo opis videnih subjektov in objektov, ampak daje skoraj vsaka stran v knjigi dovolj prilžnosti za bralčevo premišljevanje.

Marjan Rastresen